

Debreceni Egyetem ÁLLATTENYÉSZTÉSI TUDOMÁNYOK DOKTORI ISKOLA

Minőségbiztosítási terv

A Doktori Iskola honlapján rendszeresen közzé kell tenni:

- a képzési tervet, tárgyakat és oktatókat,
- a komplex vizsgák időpontját és tárgylistáját,
- a védések meghirdetett időpontját, helyszínét, valamint a téziszfüzetek és értekezések elérhetőségét.

A transzparens működés biztosítja a doktori képzés szakmai és társadalmi kontrollját.

A DOKTORI ISKOLA ÁLTALÁNOS BEMUTATÁSA

A doktori képzés minőségbiztosítási feladatainak koordinációját a doktori iskola vezetője, Prof. Dr. Komlósi István látja el, a minőségbiztosítási felelős Prof. Dr. Czeglédi Levente.

A doktori képzés minőségbiztosítási feladatainak megoldása részint a szakmai feladatokat ellátó, a képzésben részt vevő oktatók, kutatók és témavezetők munkáján, részint az adminisztratív feladatokat, az oktatásszervezést és a hallgatói ügyeket intézők munkáján keresztül történik.

A szervezett doktori képzés oktatási és kutatási keretei a doktori iskolák. Az Állattenyésztési Tudományok Doktori Iskolán belül 5 **doktori program** működik: Állattermék-előállítás; Takarmányozás, halbiológia; Szaporodásbiológia; Genomika; Állatnemesítés–Génmegőrzés, Állatökológia.

A doktori iskola szakmai tevékenységét az iskola vezetője és a 13 tagú **doktori iskola tanácsa** irányítja. A doktori tanács elnöke a doktori iskola vezetője, tagjai a doktori programok vezetői, egyéb oktatók, valamint a doktori iskola titkára. A doktori iskola tanácsának tagja egy fő doktorandusz is, aki tanácskozási joggal bír.

A doktori iskola vezetője: Dr. Komlósi István, a Debreceni Egyetemnek az iskola tudományos színvonaláért és oktatási munkájáért felelős egyetemi tanára, az MTA Doktora. A doktori iskola vezetőjét a doktori iskola egyetemi tanár törzstagjai közül – a törzstagok többségének javaslatára – a doktori tanács választja, és a rektor nevezi ki ötéves időtartamra.

A doktori iskola törzstagja tudományos fokozattal rendelkező, a doktori iskola tudományágában, illetve kutatási területén folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytató, a Debreceni Egyetemen foglalkoztatott oktató vagy tudományos kutató. A doktori tanács jóváhagyásával törzstag lehet a Debreceni Egyetem professor emeritusa is. Törzstag lehet továbbá a doktori iskola tudományágában tudományos fokozattal rendelkező, a doktori iskola tudományágában, illetve kutatási területén folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytató, kutatóintézetben teljes munkaidőben, munkaviszonyban vagy közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott, MTA doktora címmel rendelkező tudományos tanácsadó vagy kutatóprofesszor is, amennyiben az Egyetem a kutatóintézettel erre vonatkozó megállapodást kötött. A törzstagnak legalább 5 éven keresztül meg kell felelnie a fenti feltételeknek és vállalnia kell, hogy témavezetői tevékenységet is folytat a doktori

iskolában. Törzstag csak az lehet, akinek témavezetésével legalább egy (társ-témavezetés esetén két) jelölt doktori fokozatot szerzett.

A doktori iskola **oktatói** azok a tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók, akiket – a doktori iskola vezetőjének javaslatára – a tudományterületi doktori tanács alkalmasnak tart a doktori iskola keretében oktatási, kutatási és témavezetői feladatok ellátására. A doktori iskola oktatói a szervezett képzés keretében témákat és kurzusokat hirdethetnek meg.

A MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI TERV LEÍRÁSA

A minőségbiztosítás helyzetét és feladatait a Doktori Iskola Tanácsa minden évben áttekinti és értékeli.

A doktori képzés célja, hogy magas szintű tudományos munka elvégzésére készítse fel a doktoranduszokat, továbbá, hogy képesek legyenek a szakirodalom elemző, rendszerező jellegű feldolgozására, illetve primer és szekunder kutatások tervezésére és elvégzésére. További cél a tudományos módszertani ismeretek átadása a doktoranduszok részére, amelynek segítségével a kutatómunkájukat magas színvonalon tudják kivitelezni. A doktoranduszok e célok teljesülését a doktori disszertáció elkészítésével és sikeres megvédésével bizonyítják.

A minőségbiztosítási terv messzemenőig figyelembe veszi azokat az elveket, amelyeket a Magyar Akkreditációs Bizottság határozatában közzé tett. A minőségirányítási rendszer működtetése során a Doktori Iskola az alábbi elvek érvényesítésére törekszik:

- **A nyilvánosság elve:** Célunk, hogy a minőségbiztosítási rendszer főbb fázisai a szakmai és tudományos közvélemény számára széles körűen nyilvánosak legyenek.
- **A szakmai kontroll és visszacsatolás elve:** A doktori képzésben mind a doktoranduszok, mind az oktatók, kutatók, témavezetők munkájának értékelése, a tevékenység színvonalának folyamatos visszajelzése, ezért a doktori iskola beszámolói és hivatalos eseményei a tudományos közösség minden tagja számára nyitottak.
- **A minőség-központúság és a tudományetikai követelmények érvényesülésének elve:** A minőségirányítási rendszer kialakításával és működtetésével mind hallgatóink, mind oktatóink tevékenységének folyamatos javítására, a minőség iránti elkötelezettség fejlesztésére, és a tudományetikai elvárások maradéktalan teljesítésére törekszünk. A doktori iskola tagjai, hallgatói ismerjék és alkalmazzák a nemzetközi tudomány és tudománymetria trendjeit. Továbbá minőségirányítási rendszer működtetése során teljes mértékben érvényesíteni kell a Magyar Tudományos Akadémia Tudományetikai Bizottságának állásfoglalásait.
- **A szellemi tulajdon védelmének elve:** A minőségirányítási rendszer fejlesztésének is hozzá kell járulnia, hogy az egyetemi doktori képzés a jövőben is álljon teljes összhangban az Európai Unió és a Magyar Köztársaságnak a szellemi tulajdon védelmére irányuló törekvéseivel.
- **Az egyéni felelősség és hatékonyság elve:** A tudományos iskola kialakítása és működtetése csapatmunka, de ez csak akkor lehet sikeres, ha egyértelműen tisztázott, kinek mi a feladata és felelősségi köre a képzés és kutatás folyamatában, továbbá, ha a belső munkamegosztás teret ad a tudományos személyiségnek, az egyediségnek és a személyes felelősségvállalásnak. Az egyetem rendelkezésére álló erőforrások koncentráálásának célkitűzésétől vezérelve el kell érni, hogy a hallgatók a képzés során az adott témában legfelkészültebb oktatók irányításával, a legjobban felszerelt kutatóhelyeken végezhesék tanulmányaikat. A doktorképzésben is a költséghatékonyságra kell törekedni. Ez magában foglalja a költségek folyamatos figyelemmel kísérését és az eredmény/ráfordítás viszony elemzését.
- **A folyamatok dokumentálásának elve:** A doktori képzéssel kapcsolatos valamennyi döntési pontról dokumentáció. A dokumentáció ellenőrzése a minőségirányítási rendszer alapvető feladata. A doktori képzés egészén belül fontos célkitűzés, hogy a képzésben érintett oktató adminisztratív terhelése ne növekedjék a minőségirányítási rendszer kialakítása és működtetése folyamán.

- **A gyakorlati alkalmazhatóság elve:** A Doktori Iskola alapvető célja, hogy az értekezések témaválasztása és a kutatások eredményei segítsék a táplálkozás társadalmi-gazdasági kérdésekre adott válaszok megfogalmazását.

- **A tudományetikai követelmények figyelembevételének elve:** a minőségirányítási rendszer kialakításának és működtetése során érvényesíteni kell az MTA Tudományetikai Bizottság állásfoglalásait.

Az egyetemi minőségbiztosítási rektori biztos feladata (Prof. Dr. Szűcs Edit tölti be a tisztséget) és kötelessége a doktori iskolák minőségbiztosítási rendszerének fejlesztése, illetve annak biztosítása, hogy a rendszerük a MAB útmutatónak megfelelően működjön.

A KÉPZÉS MEGHIRDETÉSE

A doktori kutatási témákat az Országos Doktori Tanács honlapján (www.doktori.hu) országosan meghirdetve kell közzétenni.

A doktori **téma kiírója** az a tudományos fokozattal rendelkező oktató, kutató, akinek témahirdetését a doktori iskola tanácsa jóváhagyta.

A doktori iskola tanácsa a témaértékelés során csak azok meghirdetéséhez járul hozzá, amelyeknél nem kérdőjelezhető meg a kutatás szellemi és infrastrukturális háttere, színvonalas disszertáció várható, és a téma jellege nem zárja ki az ösztöndíj időtartama alatt a kutatás befejeződését. Külső kutatóhelyen megvalósuló témavezetés a doktori iskolával együttműködési megállapodást kötött olyan intézményekben lehetséges, ahol rendezett a hallgató foglalkoztatásra irányuló jogviszonya, és egyértelműen meghatározottak a hallgató jogai és kötelezettségei.

A doktori kutatási témák meghirdetése lehetőség szerint elnyert kutatási pályázatokhoz csatlakozik, ami a munka feltételeinek anyagi háttérét is megteremti.

A doktori képzésbe a témakiírásra történő jelentkezéssel, a felvételi bizottság előtt sikeres meghallgatás után lehet bekerülni.

A témavezető(k) kiválasztása

Témavezetővé válik az a témakiíró, akinek témáját a doktori iskola tanácsa elfogadta és a meghirdetett témájára jelentkező hallgató felvételt nyer, majd beiratkozik a doktori iskolába.

Témavezető az a tudományos fokozattal rendelkező vezető oktató, illetve kutató, akinek témahirdetését a doktori iskola tanácsa jóváhagyta, aki felelősen irányítja és segíti a témán dolgozó doktorandusz tanulmányait, kutatási munkáját, a doktorjelöltek tudományos fokozatszerzésre való felkészülését. Közleményeinek mutatói jelentősen meghaladják a doktori iskola fokozatszerzéshez előírt publikációs követelményeit. Egy felvételi időszakban egy témavezetőhöz legfeljebb 2 új doktorandusz vehető fel, egy témavezetőnek egyidejűleg max. 6 doktorandusza lehet. A témavezető korábbi témavezetéseit is értékelni kell, megteremtve ezzel a sikeres témavezetést.

Az EDHT által jóváhagyott, szakmailag indokolt esetben a témavezető mellett társ-témavezető is megnevezhető.

A témavezető(k) köteles(ek) a rábízott jelölt(ek) fejlődését elősegíteni, tudományos kutató munkáját irányítani, tudományos kapcsolatait előmozdítani, ezzel előrehaladását segíteni, egyben nyomon követni. A témavezető felelőssége a doktorandusz kutatómunkájának irányítása, ütemezése, az infrastrukturális háttér lehetőség szerinti megteremtése. Ha a feladat

költségigénye meghaladja az állami támogatás mértékét, akkor a doktori iskola – a témavezetőn keresztül – lépéseket tesz a források előteremtéséhez.

FELVÉTEL A DOKTORI KÉPZÉSRE

A felvételi a doktori képzés ügyrendjének megfelelően történik. A bizottság az írásos anyagban foglaltakon túl a beszélgetés során a jelentkező érdeklődését, tudását, előadói és vitakészségét is értékeli. A felvételi bizottság (melynek tagjai a doktori iskola tanácsának tagjai) a jelentkezők doktori munkájával kapcsolatos elképzeléseit, szakmai tájékozottságát, eddigi tudományos jellegű tevékenységét, nyelvismeretét vizsgálja. A bizottság az alábbi kategóriák alapján pontoz:

Az egységes felvételi pontrendszer 100 megszerezhető pontból áll, ami 3 kategóriából tevődik össze:

- Az első kategóriában a jelölt szakmai tájékozottságát, a doktori képzés során megvalósítandó kutatással kapcsolatos terveket, azok megalapozottságát értékeli a felvételi bizottság. Ennek felmérése szóbeli vizsgán és írásban benyújtott pályázat, kutatási terv alapján történik. Ebben a minősítési részben maximum 40 pont szerezhető.
- A második kategória a jelölt korábbi tanulmányi eredményeit értékeli. Ez lehet a lezárt félévek tanulmányi átlagából képzett mutató és/vagy az egyetemi/mester képzésben szerzett diploma értékelése. Ezen szempont alapján maximum 30 pont szerezhető.
- A harmadik kategória a tudományos „előélet” értékelésére szolgál, dokumentált produktumok (közlemény, TDK dolgozat, stb.) alapján kaphatók pontok. A pontozható teljesítmények azonosak a DE Tehetséggondozó Programjának Szabályzata II. 2. c) pontjában leírt, teljesítménykreditekkel elismerhető produktumokkal. Maximum 30 pont szerezhető.

A tudományos tevékenység pontozását a doktori felvételi bizottság az alábbi sávok figyelembevételével végzi:

20–30 pont:

- elsőszerzős referált folyóirat közlemény
- OTDK díjazott előadás, I–III. helyezés
- országos tervpályázat, I–III. díj (vagy a terv megvétele)
- igazolt hazai vagy nemzetközi szakmai versenyhelyezés

10–20 pont:

- nem elsőszerezős referált folyóirat közlemény
- elsőszerezős, nem helyi és nem TDK előadás, poszter
- OTDK előadás (és/vagy pályamunka), nem díjazott
- országos tervpályázat, nem díjazott

0–10 pont:

- nem elsőszerezős, nem TDK előadás, poszter
- előadás helyi, hallgatói (nem TDK) konferencián
- tervek kiállítása nyilvános kiállításon

A felvétel követelménye a világnyelvek valamelyikéből (lehetőleg angol nyelvből) egy középfokú C típusú nyelvvizsga. Erre pont nem adható. Az ezen felüli nyelvvizsga teljesítményt plusz pontokkal lehet jutalmazni. Egy középfokú C típusú, vagy egy felsőfokú A vagy B típusú nyelvvizsga 3 pontot, míg egy felsőfokú C típusú nyelvvizsga 5 pontot ér.

A felvételi szakmai bizottság a pontszám alapján rangsorolja a jelentkezőket és javasolja, vagy nem javasolja a felvételüket. A felvételhez szükséges minimális – de nem feltétlenül elégséges – pontszám a 60 pont.

KÉPZÉSI KÖVETELMÉNYEK, A SZÁMONKÉRÉS RENDJE

A tantárgyi tematikákat és oktatási programokat legalább háromévente felül kell vizsgálni. A felülvizsgálatot a tantárgyfelelős kezdeményezi, és a Doktori Iskola Tanácsa (DIT) hagyja jóvá. A felülvizsgálat célja a tartalmi aktualitás biztosítása, a nemzetközi tudományos trendek és a munkaerőpiaci igények figyelembevételével.

A doktori képzés tantárgyainak, illetve azok tematikájának meghatározása a doktori program vezetőjének és a programban részt vevő oktatóknak a lehetősége és feladata, ám annak folyamatos megújítása történik az állattenyésztés tudomány legújabb eredményeinek függvényében. A tantárgyak képzésbe történő elfogadásáról, illetve a tematikák felújításáról a Doktori Iskola Tanácsa dönt. A tantárgyleírások tartalmazzák a kontaktórák, az előadások és a szeminárium jellegű foglalkozások számát, valamint a tárgy eredményes lehallgatásához szükséges egyéb követelményeket.

A Doktori Iskola oktatói megjelennek az iskola Országos Doktori Tanács (doktori.hu) adatbázisában, és amennyiben valaki több doktori iskolában is oktat, az ODT adatlapján nyilatkozik arról, hogy melyik doktori iskolához hány százalékban tartozik.

A beiratkozás napján a doktori iskola tájékoztatót tart az első évfolyamnak, meghirdeti a felvehető tantárgyakat és azok kreditértékeit. Szempontokat ad a **képzési és kutatási terv** elkészítéséhez. (Leadási határidő október 1, keresztfélévben március 1.).

A doktorandusz **képzési tervét** egyrészt a kötelező, másrészt a választható tárgyak listája alapján állítja össze. A doktorandusz által felvett tantárgyak kiválasztásához a **témavezető** nyújt segítséget.

A doktori iskola által felkért két opponens véleményezi a képzési és kutatási terveket és a vizsgarendeket. A kutatási tervet a doktorandusz **nyilvános tématerv védés** keretében előadja, majd az opponensek és a DI tanácsa véleményének figyelembevételével a végleges kutatási tervet elkészíti.

A képzés követelménye az évenként tervezett kutatómunka teljesítése; a félévenkénti 30 (tanulmányi + kutatómunka + oktatási tevékenység) és az összességében 240 kreditérték megszerzése.

A hallgatók a tantervben meghatározott, legalább 16 tanulmányi kreditnek megfelelő számú tárgyat vesznek fel az első négy szemeszterben, a kötelező és a választható tantárgyak köréből. Az egyes tárgyak képzése számonkéréssel zárul. A számonkérés lehet szóbeli és írásbeli. A vizsgáztatás módját (vizsga, dolgozat, beszámoló) és idejét az adott szemeszteren belül a tantárgyfelelős határozza meg. A kreditek teljesítését a tárgy képzési tervben szereplő előadója igazolja az elektronikus tanulmányi rendszerben (Neptun).

Kredit csak olyan tantárgyhoz rendelhető, amelynek minősítése ötfokozatú skálán érdemjeggyel történik. A doktori képzésben nyelvtanulással kredit nem szerezhető.

A doktoranduszoknak félévente írásos beszámolót kell készíteniük előrehaladásukról. A kutatási kreditet a beszámoló alapján a témavezető igazolja le az elektronikus tanulmányi rendszerben.

A doktori képzés során, a negyedik félév végén, a képzés képzési és kutatási szakaszának lezárásaként és a kutatási és disszertációs szakasz megkezdésének feltételeként komplex vizsgát kell teljesíteni, amely méri és értékeli a tanulmányi és kutatási előmenetelt.

A doktorandusz a nyolc szemeszter eredményes lezárása után **abszolutóriumot** szerez. Az abszolutórium annak dokumentuma, hogy a doktorandusz a doktori képzés tanulmányi kötelezettségeinek mindenben eleget tett. A tudományterületi doktori tanács a doktorandusz részére abszolutóriumot csak az illetékes doktori iskola vezető írásbeli jóváhagyása alapján állíthat ki. Azon doktorandusz részére, aki nem szerezte meg a szükséges 240 kreditet, az abszolutórium nem állítható ki.

A PHD HALLGATÓK ELŐMENETELÉNEK FIGYELEMMEL KÍSÉRÉSE

A doktoranduszok **tudományos előmenetelét** a doktori iskola folyamatosan figyelemmel kíséri. A doktoranduszok félévente írásos beszámolót, **részjelentést** készítenek tanulmányi és tudományos előmenetelükről (kreditek, publikációk, nyelvvizsga), amit a témavezetők állásfoglalását követően a DI Tanácsa is áttekint. A kutatási kreditet a beszámoló alapján a témavezető igazolja le az elektronikus tanulmányi rendszerben (Neptun).

Ezen kívül a doktorandusz éves kutatómunkájának eredményeit nyilvános előadás keretében foglalja össze. A részjelentés és az előadás alapján dönt a doktori iskola tanácsa az esetleges témamódosításról, témavezető váltásról.

Valamennyi másod- és harmadéves hallgatónak kötelező előadással részt vennie a novemberenként megrendezésre kerülő doktorandusz konferencián. Lektorálást követően a legszínvonalasabb közlemények az Acta Agraria Debreceniensis = Agrártudományi Közlemények folyóiratban angol nyelven is megjelennek.

A doktoranduszoktól elvárjuk, hogy doktorjelölt társaik előzetes munkahelyi és a nyilvános vitáin részt vegyenek.

A doktori iskola ösztönzi a doktoranduszok hazai és **külföldi részképzését**, tapasztalatszerzését. Elvárja, hogy a külföldön végzett kutatómunkájukról hazai és nemzetközi konferenciákon számoljanak be.

A külföldi részképzés a doktori képzés része, amelyben a doktorandusz a doktori témájához kapcsolódó – a témavezető által jóváhagyott – olyan munkaprogram alapján vehet részt, amely biztosítja az adott tanulmányi időszak érvényességét az egyetem doktori képzési programjában. A külföldi részképzések munkaprogramjának elfogadásáról a doktori iskola tanácsa jogosult dönteni.

A KOMPLEX VIZSGA

A komplex vizsga tárgyainak és a kötelező szakirodalom listáját a vizsgázó hallgató legalább egy hónappal a vizsga időpontja előtt megkapja. A vizsga pontos időpontját és helyszínét a DI honlapján közzé kell tenni. A vizsgáról részletes jegyzőkönyv készül, amelyet a DI archivál.

A komplex vizsga a doktori képzés során, a negyedik félév végén, a képzés képzési és kutatási szakaszának lezárásaként és a kutatási és disszertációs szakasz megkezdésének feltételeként teljesítendő vizsga, amely méri és értékeli a tanulmányi és kutatási előmenetelt.

A komplex vizsgára bocsátás feltétele a doktori képzés „képzési és kutatási szakaszában” (első négy félév) legalább 90 kredit és valamennyi, a doktori iskola képzési tervében előírt „képzési kredit” megszerzése (kivéve a doktori fokozatszerzésre egyénileg felkészülő). A komplex vizsgára írásban kell jelentkezni. Mivel a komplex vizsga teljesítése után a hallgató a fokozatszerzési eljárásba lép, a komplex vizsgára történő jelentkezés egyúttal a fokozatszerzési eljárásra történő jelentkezés is.

Témavezetőként kizárólag olyan oktató működhet közre, akinek az elmúlt öt évben megjelent tudományos publikációi száma és minősége jelentősen meghaladja a fokozatszerzéshez szükséges követelményeket. A témavezetői alkalmasság vizsgálatakor figyelembe kell venni a korábbi doktoranduszok eredményességét is. A DIT háromfokozatú értékelési rendszert alkalmaz: eredményes – folyamatban – eredménytelen témavezetés.

A komplex vizsgát nyilvánosan, a tudományterületi doktori tanács által kijelölt bizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság legalább három tagból áll, a tagok legalább egyharmada nem áll foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban a doktori iskolát működtető intézménnyel. A vizsgabizottság elnöke egyetemi tanár, habilitált egyetemi docens, Professor Emeritus vagy MTA doktora címmel rendelkező oktató, kutató lehet. A vizsgabizottság valamennyi tagja tudományos fokozattal rendelkezik. A vizsgabizottságnak nem lehet tagja a vizsgázó doktorandusz témavezetője.

A témavezető a komplex vizsga előtt írásban értékeli a doktorandusz teljesítményét és nyilatkozik arról, hogy javasolja-e a fokozatszerzési eljárás megkezdését.

A komplex vizsga két fő részből áll: az egyik részben a vizsgázó elméleti felkészültségét mérik fel („elméleti rész”), a másik részben a vizsgázó tudományos előrehaladásáról ad számot („disszertációs rész”).

A komplex vizsga elméleti részében a vizsgázó legalább két tárgyból/témakörből tesz vizsgát, a tárgyak/témakörök listáját a doktori iskola képzési terve tartalmazza. Az elméleti vizsgának lehet írásbeli része is.

A komplex vizsga második részében a vizsgázó előadás formájában ad számot szakirodalmi ismereteiről, beszámol kutatási eredményeiről, ismerteti a doktori képzés második szakaszára vonatkozó kutatási tervét, valamint a disszertáció elkészítésének és az eredmények publikálásának ütemezését. A témavezetőnek lehetőséget kell biztosítani, hogy a vizsgán is értékelje a vizsgázót.

A vizsgabizottság külön-külön értékeli a vizsga elméleti és disszertációs részét. A komplex vizsgáról szöveges értékelést is tartalmazó jegyzőkönyv készül. A vizsga eredményét a szóbeli vizsga napján ki kell hirdetni. A komplex vizsga sikeres, amennyiben a bizottság tagjainak többsége mindkét vizsgarészt sikeresnek ítéli meg. Sikertelen elméleti vizsgarész esetén a vizsgázó az adott vizsgaidőszakban további egy alkalommal megismételheti a vizsgát a nem teljesített tárgy(ak)ból. A vizsga disszertációs része sikertelenség esetén az adott vizsgaidőszakban nem ismételhető.

A doktori képzés ötödik félévére a doktorandusz csak a komplex vizsga sikeres teljesítése után jelentkezhet be.

A FOKOZATSZERZÉSI ELJÁRÁS

A fokozatszerzési eljárás a doktori képzésnek a komplex vizsgát követő második, kutatási és disszertációs szakasza.

Az **értekezés előzetes vitáját** a doktori iskola szervezi meg, aminek előfeltétele a témavezető nyilatkozata a disszertáció-tervezet munkahelyi vitára való bocsátásának megfelelőségéről. Az előzetes vita időpontjának egyeztetése a bizottsági tagokkal a témavezető feladata. Minden bizottsági tag (elnök, két opponens, további 2 bizottsági tag, melyből az egyik titkári feladatokat is betölt) hivatalos felkérését és kiértékelését a doktori iskola végzi. A további meghívottak értesítése a témavezető és a doktorandusz feladatkörébe tartozik.

Az előzetes vitára benyújtott értekezést a doktori iskola titkára – bírálat előtt – szövegegyezés keresés céljából megküldi az Egyetemi és Nemzeti Könyvtárnak. A könyvtár három munkanapon belül előállítja a szűrés eredményét tartalmazó dokumentumot, amelyet a doktori iskola titkára továbbít a bírálóknak.

A bírálók az általuk készített bírálatban kötelesek nyilatkozni, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján az értekezés megfelel a publikálás tudományetikai követelményeinek. Az előzetes vita abban az esetben is megtartható, ha a bíráló(k) tudományetikai kifogással él(nek), az esetleges hibák a végleges értekezésben jogkövetkezmények nélkül javíthatók. Amennyiben az előzetes vita bírálója tudományetikai szempontból kifogást fogalmazott meg, erről – a végleges értekezés benyújtásakor – a tudományterületi doktori tanácsot tájékoztatni kell. Ebben az esetben a végleges értekezést ismételt szövegegyezés keresésre kell bocsátani, amelynek eredményét a hivatalos bírálókhoz el kell juttatni.

A doktori iskola gondoskodik az előzetes vita helyéről, az elkészült jegyzőkönyvet, jelenléti ívet, opponensi bírálatokat eljuttatja az Agrártudományi Doktori Tanács titkárához.

A doktorandusznak értekezését egy nyomtatott példányban, a magyar és angol nyelvű tézisért 5-5 példányban kell benyújtani.

Az előzetes vitát lehetőség szerint a nyilvános vita bíráló bizottsága jelenlétében szükséges lefolytatni, s lehetőség szerint a bírálók személye is változatlan. A bírálóknak az előzetes vitára véleményük elkészítéséhez legalább 6 hetet szükséges biztosítani.

A vita rendje megegyezik a nyilvános vitáéval. Az elnök – kikérve a jelen lévő, és tudományos fokozattal rendelkezők véleményét is – az opponensek javaslatai alapján dönt a tervezet változtatás nélküli elfogadásáról, vagy nyilvános védelemre átdolgozás utáni benyújthatóságáról.

Publikációs követelmények. A minőségbiztosítás fontos eszköze, hogy a jelöltek a nyilvános védelemig megfelelő számú és minőségű publikációval rendelkezzenek.

Az elfogadható tudományos publikációk megítélésében az egyetem a MAB által, „a doktori iskolák létesítésének és működésének akkreditációs követelményei” mellékleteként közzétett szempontokat tekinti irányadónak:

A MAB állásfoglalása alapján tudományos publikációként elfogadható az olyan nyomtatott és/vagy elektronikus közlemény (folyóiratcikk¹, egyetemi/főiskolai tankönyv, szakkönyv, tudományos monográfia, könyvrészlet, fordítás ókori klasszikus nyelvből stb.), amely:

- a) a szerző saját kutatási eredményeit mutatja be (könyv esetén ilyenekre tételesen is hivatkozik),
- b) pontos szakirodalmi hivatkozásokat tartalmaz,
- c) ISBN vagy ISSN számmal ellátott,
- d) lektorált²,
- e) referált (közismert adatbázisban fellelhető),³
- f) a tudomány/művészeti ág függvényében impakt faktoros,
- g) szakmai kiadványban vagy kiadványként jelent meg, s ez a kiadvány
 - h) nemzetközileg vagy legalább országosan jegyzett kiadónál,⁴
 - i) lehetőleg szakmai körökben elterjedt idegen nyelven,
 - j) jelentős közönyvtárakban fellelhető és hozzáférhető,
 - k) megrendelhető vagy megvásárolható.

Publikációként elfogadható az elkészült műszaki vagy művészi alkotás, az elfogadott hazai és külföldi szabadalom; hivatkozásként pedig a szabadalom dokumentált megvalósítása, ipari sorozatgyártása.

Tudományos publikációként nem fogadhatók el a következők:

- napilapban vagy nem szakmai hetilapban megjelent írás (akkor sem, ha a témája szakmai jellegű),
- saját kiadásban megjelentetett mű (ha az sem nyelvíleg, sem szakmailag nem lektorált)
- egyetemi, főiskolai jegyzet, segédanyag, handout, példatár, kompiláció, szerkesztés, szöveggondozás stb.
- rövid (egyoldalas) írás konferencia kiadványban vagy poszteren,
- (könyv)fordítás, kivéve az ókori klasszikusok fordítását szöveggondozással
- recenzió (könyvismertetés) vagy kritika (kivéve a hosszabb műelemzést),
- pályázat keretében vagy megrendelésre készített kutatási jelentés,
- szakdolgozat, diplomamunka, disszertáció (dr.univ., PhD, DLA, CSc, DSc, székfoglaló),
- egyéb kézirat-jellegű értekezés, írás,
- tudományszerűsítő írás (pl. *Élet és Tudomány*-ban)
- nem kutatási célú és igényű interjú (sem riporterként, sem interjú-alanyként)
- még meg nem jelent (tervezett), vagy közlésre még el nem fogadott írás.

A Doktori Iskola Tanácsa meghatározta a doktoranduszok számára az értekezés megvédéséig szükséges minimális közleményszámot és annak összetételét.

A védésre bocsátás feltétele: az értekezés témakörében **lektorált folyóiratban megjelent min. 4 publikáció** (ezek vagy impakt faktoros lapban megjelentek, vagy az MTA Agrártudományok Osztálya által elfogadott folyóiratban megjelent közlemények legyenek), 1 konferencia (hazai vagy idegen nyelvű) teljes terjedelemben megjelent anyaga, valamint 2 egyéb publikáció (konferencia előadás, absztrakt stb.). Mindezek egy-egy példányát az értekezéssel együtt le kell adni. Külön hangsúlyt helyezünk a publikációk minőségére, a publikációk megfelelőségét, a védésre bocsátás feltételeként, a DI tanácsa minden jelölt esetében egyedileg mérlegeli. A 2008/2009-es tanévtől doktori képzésre felvettek számára követelmény, hogy védelem előtt a 4 lektorált publikáció közül **legalább egy impakt faktoros** lapban megjelent, vagy elfogadott közleménye is legyen a Jelöltnek.

A közleményeknek társszerzői is lehetnek, közöttük a doktorjelölt témavezetője is. Ha a közleményben két doktorjelölt is szerző, úgy a témavezetőnek kell nyilatkoznia, hogy az értekezésben felhasznált eredmények mennyiben (milyen százalékos arányban) tükrözik az adott jelölt hozzájárulását.

¹ **Folyóirat:** rendszeresen, évente tipikusan legalább négyszer (de mindenképpen legalább kétszer), a szóbanforgó periodika számára írt cikkekkkel megjelenő, kötet számmal jelölt kiadvány.

² **Lektorált** (peer reviewed, refereed) publikáció: a művet megjelenés előtt független lektor(ok) véleményezte(ék). A kivonat alapján történt konferencia-előadás elfogadása és konferencia-kiadványban megjelentetése NEM jelent lektorálást.

³ **Referált** (referenced) publikáció: a jelölt műve (tehát a könyvfejezetek kivételével minden más mű) a jelölt neve szerint megjelenik egy kereshető adatbázisban (pl., Web of Science/Science Citation Index, Scopus, Engineering Index stb.), vagy egy referáló folyóiratban.

⁴ **Hazai kiadású, nemzetközi megjelenésű publikáció:** olyan publikáció, amely hivatalos rendszeres (előfizetési), nagyobb példányszámú, nemzetközi terjesztésű kiadványban jelent meg.

A közlemények egy-egy példányát (eredetiben vagy másolatban) az értekezéssel együtt le kell adnia, valamint a DE Egyetemi és Nemzeti Könyvtár publikációs adatbázisába (Tudóstér) fel kell töltenie. Az adatbázisba feltöltött közlemények alapján a Könyvtár elkészíti és hitelesíti a jelölt publikációs listáját, a hitelesített listát a jelölt az értekezéssel együtt benyújtja a tudományterületi doktori tanácshoz.

A fokozat megszerzésének nyelvi feltétele: Az egyik nyelvből az **angol „C”** típusú állami nyelvvizsgát a doktori iskola kötelezően előírja. Második nyelvként elfogadjuk a DE GTK Gazdasági Szaknyelvi Kommunikációs Intézet által kiállított, szakmaival bővített középszintű „C” típusú nyelvvizsgát, vagy a DE GTK Gazdasági Szaknyelvi Kommunikációs Intézet igazolását arról, hogy a benyújtott dokumentum egyenértékű az általuk kiállított, szakmaival bővített középszintű „C” típusú nyelvvizsgával.

A doktori értekezés a jelölt célkitűzéseit, szakirodalmi ismereteit, kutatási módszereit, új tudományos eredményeit bemutató, összefoglaló jellegű munka, amellyel a doktorjelölt – a doktori fokozatszerzési eljárás során – bizonyítja, hogy a fokozat követelményeihez mért tudományos feladat önálló megoldására képes; amit magyarul vagy angol nyelven kell összeállítani.

A doktori értekezés címlapján a témavezető(k) nevét egyértelműen fel kell tüntetni.

A doktori tézisek a tudományos nyilvánosság számára a doktori értekezés alapján készített, összefoglaló jellegű mű, amely a doktorjelölt azon tudományos eredményeit mutatja be, amelyek alapján a fokozatszerzési eljárás során tanúbizonyságát adja annak, hogy felkészült a tudományos fokozat megszerzésére. A tézisek magyar és angol (esetleg más, az adott tudományág sajátosságainak megfelelő) nyelven készülnek.

A doktori értekezés és a tézisek részletes formai és tartalmi követelményeit az ADT Szabályzata tartalmazza (17.§ és 18.§).

Az értekezések és a tézisek végső formába történő bekötése előtt a doktorjelöltnek alá kell íratnia az Igazoló lapot (ADT Szabályzat 15. sz. melléklete) témavezetőjével/témavezetőivel, a doktori iskola vezetőjével, valamint az Agrártudományi Doktori Tanácsának elnökével, amellyel igazolják, hogy az értekezés és a tézisek a Doktori Szabályzatnak, az ADT Szabályzatnak és a doktori iskola követelményeinek megfelelnek.

A tervezett védelem előtt min. 4 héttel a jelölt a doktori iskola titkárának rendelkezésére bocsátja a Debreceni Egyetem Elektronikus Archívumába (DEA) való feltöltéshez a disszertációt, a téziszfüzeteket, a kulcsszavakat és az összefoglalót elektronikusan, a doktori iskola által meghatározott formában.

A DEA-ba feltöltött, a könyvtár munkatársai által elfogadott értekezést és téziseket a doktori iskola titkára feltölti a doktori adatbázisba (www.doktori.hu) és a doktori iskola honlapjára is.

A tervezett védelem előtt min. 3 héttel kötelező a PhD Irodába leadni a megfelelő számú dolgozatot, az eredeti aláírással ellátott 2-2 példány opponensi véleményt, az ezekre adott, eredeti aláírással ellátott válaszokat 2-2 példányban, a téziszfüzeteket (8 magyar és 8 angol nyelvű), az önéletrajzot és az 5 legfontosabb publikáció másolatát 2 példányban összefűzve.

A nyilvános vitán a bírálóbizottság az elnökből, a hivatalos bírálóból, valamint további 2 tagból áll, melyből az egyik tag titkári feladatot is ellát. A bizottság minden tagja tudományos fokozattal rendelkezik. A bizottság elnöke az egyetem szakmailag illetékes egyetemi tanára vagy professor emeritusa. A bizottság tagjai közül legalább 1 fő, valamint legalább az egyik

bíráló az egyetemmel foglalkoztatási jogviszonyban nem álló külső szakember. A bizottság tagja az értekezést elutasító bíráló is. A doktori iskola tanácsa minden esetben javaslatot tesz a bizottság póttagjaira is. Nem lehet a bizottság tagja a jelölt témavezetője, illetve olyan személy, aki az értekezés alapját képező közlemény(ek) társszerzője. A bíráló bizottság összetételével szemben 8 napon belül a jelölt – kizárólag összeférhetlenség vagy elfogultság esetén – a tudományterületi doktori tanácsnál írásban kifogást emelhet.

A két bíráló írásos bírálatot készít az értekezésről és nyilatkozik, hogy javasolja-e annak nyilvános védésre történő kitűzését. Az értekezés csak két támogató javaslat esetén bocsátható nyilvános vitára.

A bírálatban részletezni kell az értekezés tartalmi és formai erőseit, hibáit, külön kitérve arra, hogy a tézisekben is ismertetett, a jelölt által elért új tudományos eredmények elfogadhatók-e. A bírálóknak nyilatkozniuk kell arról, hogy javasolják-e az értekezés elfogadását és – sikeres védés esetén – a PhD fokozat megítélését a jelöltnek. A bírálatban kérdéseket lehet intézni a jelölthöz. A bírálatokat 1 aláírt példányban kell eljuttatni a tudományterületi doktori tanácshoz.

A jelölt a bírálatokat előzetesen kézhez kapja, az azokban feltett kérdésekre válaszát a nyilvános vita előtt legalább 15 nappal írásban eljuttatja a védést szervező tudományterületi doktori tanácshoz.

A nyilvános vita keretében a jelölt szabad előadásban ismerteti értekezésének téziseit, majd a bírálók írásos, illetve a bizottsági tagok, a bírálók és a jelenlévők felmerülő kérdéseire válaszol.

A vita lezárása után a bizottság zárt ülésen, titkos szavazással hoz határozatot a doktori értekezésről és a jelölt önálló tudományos munkásságáról, valamint a doktori védésen nyújtott teljesítményéről. A bizottság minden szavazati joggal rendelkező tagja négyfokozatú skálán (summa cum laude, cum laude, rite, nem felelt meg) minősíti külön az értekezést és a jelölt önálló tudományos munkásságát, és külön a jelölt védésen nyújtott teljesítményét. A bizottság mindkét kategóriában külön határozatot hoz, az eredményt a bizottság tagjainak szavazata alapján (DE doktori szabályzat 13. sz. melléklete szerint) kell megállapítani. Az elnök a nyilvános vita eredményét a szavazás után nyilvánosan kihirdeti és indokolja.

A nyilvános vitáról jegyzőkönyvet kell felvenni. A jegyzőkönyv nyilvános, arról – írásos kérelem esetén – a tudományterületi doktori tanács másolatot adhat ki. A bírálóbizottság határozatait és azok indoklását rögzíteni kell a doktorjelölt törzslapján.

A doktori fokozat az egyetemi doktori és habilitációs tanács (EDHT) által odaítélhető fokozat, mely az egyetemi szervezett képzésben való részvétel, illetve egyéni felkészülés alapján – doktori fokozatszerzési eljárás keretében – szerezhető meg.

A fokozatszerzési eljárás akkor sikeres, ha a bírálóbizottság a jelölt értekezését, önálló tudományos munkásságát és a védésen nyújtott teljesítményét is megfelelőnek ítélte.

A Tudományos Igazgatóság az EDHT határozatát követő 30 napon belül elkészíti a doktori oklevelet, amelyről igény esetén hivatalos másolatot ad ki. Az oklevél dátuma a EDHT határozatának napja, a doktori (PhD) fokozatot szerzettek ekkortól használhatják a Dr. (PhD) címüket.

HALLGATÓI VISSZAJELZÉSEK, A FOKOZATOT SZERZETTEK NYOMONKÖVETÉSE

A hallgatók minden félév végén anonim kérdőívben értékelik az oktatási tevékenységet. Az értékelés tárgykörei: az oktatás szakmai színvonala, a tananyag aktualitása, az alkalmazott módszerek, a tárgyi feltételek, valamint az oktató–hallgató kapcsolat minősége. Az

eredményeket a DI vezetése összesíti, és fejlesztési intézkedéseket fogalmaz meg. A folyamatot az anonimitás teljes körű biztosításával kell lebonyolítani.

Évente egyszer a doktoranduszok anonim módon értékelik témavezetőjük munkáját. Az értékelés az együttműködés minőségére, a kutatási támogatás mértékére, a publikációs tevékenység segítésére és a nemzetközi lehetőségek biztosítására terjed ki. Az eredményeket a DIT összesíti, és szükség esetén intézkedéseket fogantat.

A doktoranduszok publikációs tevékenységének ellenőrzése hiteles források alapján történik. A publikációk listáját a könyvtár hitelesíti, és rögzíti a Tudóstér/DEA repozitóriumban. A hallgatóknak a fokozatszerzéshez szükséges dokumentumok között csatolniuk kell a társszerzői nyilatkozatokat is.

A doktori iskola hallgatói minden évben név nélkül kérdőívet töltenek ki, mind az oktatói munkával (1. melléklet), mind a témavezetővel (2. melléklet) kapcsolatban. Ezek mellett a fokozatot szerzett volt doktori iskola hallgatók véleményét is megkérdezzük, szintén anonim módon (3. számú melléklet). A kérdőívek kiértékelése elektronikusan történik EvaSys-rendszerrel. Az EvaSys szoftverrendszer a legkorszerűbb adatfeldolgozó és internetes technológiát alkalmazva lehetővé teszi a gyors és hatékony kurzus-kiértékeléseket, felméréseket. Web-alapú rendszer, könnyen integrálható a már meglévő helyi számítógépes környezetbe. Platform független, használata nem igényel speciális szaktudást. Biztosítja a megfelelő adatvédelmet és anonimitást. A felmérések lebonyolítását és a kérdőívek feldolgozását a Debreceni Egyetem Minőségügyi Biztosa végzi a Doktori Iskola munkatársaival együttműködve.

A fokozatot szerzettek nyomon követése: A doktori iskola figyelemmel kíséri a fokozatot szerzett hallgatók tevékenységét, segíti további munkájukat. A doktori iskola adminisztrációja nyilvántartást vezet a fokozatot szerzettek adatairól.

A fokozatot szerzettekről alumni-nyilvántartás készül, amely lehetővé teszi a végzett hallgatók szakmai pályájának nyomon követését. A DI rendszeresen meghívja az alumnikat rendezvényeire, és kérdőíves felméréssel gyűjti tapasztalataikat a képzésről. Az alumni-visszajelzések a DI önértékelési jelentéseibe is beépülnek.

A minőségirányítási rendszer elemei a doktori képzésben:

1. a képzés meghirdetése,
2. az oktatók és a témavezetők kiválasztása,
3. a felvételi vizsga előkészítése,
4. a felvételi vizsga lebonyolítása, egyéni felkészüléssel fokozatszerzésre jelentkezők elbírálása,
5. a képzési struktúra kialakítása,
6. a tantárgyi tematikák és a számonkérés rendjének kidolgozása,
7. a PhD hallgatók tantárgyválasztásának irányítása,
8. a PhD hallgatók tanulmányi előmenetelének figyelemmel kísérése, nyilvántartási rendszer kialakítása és működtetése,
9. az oktatás hallgatói értékelése (1. melléklet)
10. a doktorandusz/doktorjelölt és a témavezető kapcsolata (2. melléklet)
11. a doktorandusz/doktorjelölt és a fogadó tanszék (kutatóhely) kapcsolata,
12. külföldi tanulmányút,

A doktori képzés során minden hallgatónak törekednie kell nemzetközi tapasztalat szerzésére. Ennek keretében legalább egy külföldi konferencia-előadás vagy idegen nyelvű publikáció elvárás. A DI ösztönzi a hallgatók részképzését külföldi partnerintézményeknél, valamint

évente legalább egy idegen nyelvű szakmai előadás megtartását házi konferenciákon vagy szemináriumokon.

13. a doktoranduszok és doktorjelöltek rendszeres beszámoltatása,

14. a kutatási témavezető beszámoltatása,

15. a komplex vizsga előkészítése és lebonyolítása,

16. a disszertáció-tervezet benyújtása és védése (munkahelyi vita),

17. a disszertáció benyújtása és védése,

18. a doktorjelöltek publikációs tevékenységének értékelése,

19. a doktori fokozat odaítélése,

20. infrastrukturális feltételek megteremtése,

21. a fokozatot szerzettek véleményének felmérése (3. melléklet)

22. a fokozatot szerzettek nyilvántartása és végzés utáni kapcsolattartás.

